

Colofon

Deze rapportage is gemaakt door: Onderzoek en Statistiek

Verkrijgbaar, zolang de voorraad strekt bij:

Gemeente Lelystad
Onderzoek en Statistiek

Postbus 91

8200 AB Lelystad

T 0320 27 85 74

F 0320 27 82 45

e-mail: onderzoek@lelystad.nl

Voor feiten en cijfers en overige onderzoeksrapportages kunt u terecht op onze website: www.os.lelystad.nl

Lelystad, maart 2011

Inleiding

De economische recessie is helaas niet aan Lelystad voorbijgegaan. Ook de gemeente Lelystad zal moeten bezuinigen. Minder bijdragen vanuit de rijksoverheid en achterblijvende eigen inkomsten dwingen de gemeente om in de komende jaren sterk te letten op haar inkomsten en uitgaven. Zo hoopt het gemeentebestuur op termijn een sluitende begroting, zonder tekorten, te kunnen behouden. De bezuinigingsopgave opgenomen in het collegeprogramma (de leidraad voor het college) is fors, van ruim € 900.000 in 2010 oplopend tot jaarlijks € 10 miljoen vanaf 2012. Het uitgangspunt uit het collegeprogramma is dat de bezuinigingen het effectief sociaal beleid niet aantasten en niet mogen leiden tot directe lastenverzwaring voor de burger. Het college hecht aan deze principes.

Het gemeentebestuur wilde, met deze opdracht in gedachten, graag weten hoe de inwoners denken over de bezuinigingsopgave. Daarom heeft zij het LelyStadsPanel hierover in februari 2011 enkele vragen voorgelegd. De uitkomsten hiervan zal het college mee laten wegen in discussie over de te voeren koers bij de bezuinigingen. De gemeenteraad zal uiteindelijk de kadernota met de bezuinigingen voor de komende jaren vaststellen.

1. Voorkeur voor type maatregelen

Om een dergelijke bezuinigingsopgave te kunnen uitvoeren, zijn in hoofdlijnen twee typen maatregelen mogelijk: besparen op uitgaven en/of verhogen van inkomsten.

Kostenbesparingen kunnen worden bereikt door efficiënter te werken, minder taken uit te voeren of minder subsidies te geven aan instellingen/voorzieningen in de stad. Voorbeelden van maatregelen die hieraan kunnen bijdragen zijn:

- Meer digitaal werken in plaats van drukken op papier
- Minder kosten van (extern) personeel
- Minder onderhoud van de openbare ruimte, zoals een lager onderhoudsbudget voor straatmeubilair
- Minder handhaving op (kleine) vergrijpen
- Minder subsidies voor culturele voorzieningen of sportverenigingen
- Minder bijdrage aan evenementen in de stad.

Inkomstenverhogingen kunnen worden bereikt door hogere lasten door te berekenen aan burgers, of tarieven aan te passen. Voorbeelden van maatregelen die hieraan kunnen bijdragen zijn:

- Verhoging van woonlasten zoals de OZB, riool- en afvalstoffenbelasting
- Verhoging van de hondenbelasting
- Verhoging van parkeertarieven (straat en/of garage)
- Verhoging eigen bijdrage welzijnsactiviteiten
- Invoeren van toeristenbelasting.

Aan de panelleden is gevraagd hoe zij denken over de verhouding tussen beide typen maatregelen met de vraag: *“Hoeveel procent van de bezuinigingsopgave zou volgens u via besparingen, en hoeveel procent via inkomstenverhoging moeten worden gerealiseerd?”*

Zoals te verwachten valt, geeft men hierop een scala aan antwoorden. De verhouding die het vaakst wordt genoemd is 50%-50%, maar 70%-30% en 80%-20% komen bijna evenveel voor. Gemiddeld blijken de Lelystedelingen een voorkeur uit te spreken voor 70% door te besparen op de uitgaven en voor 30% door verhoging van de inkomsten.

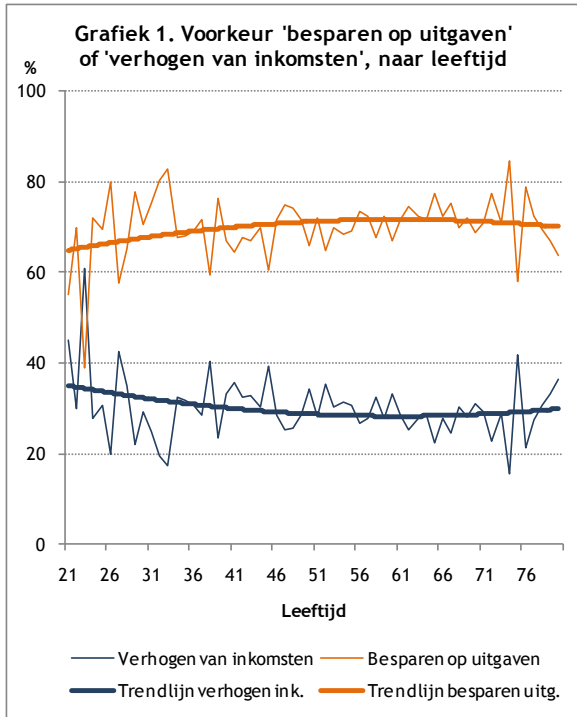
In tabel 1 is te zien dat er weinig verschillen te zien zijn naar achtergrondkenmerken van de panelleden.

Tabel 1. Voorkeur 'besparen op uitgaven' of 'verhogen van inkomsten', naar persoonskenmerken

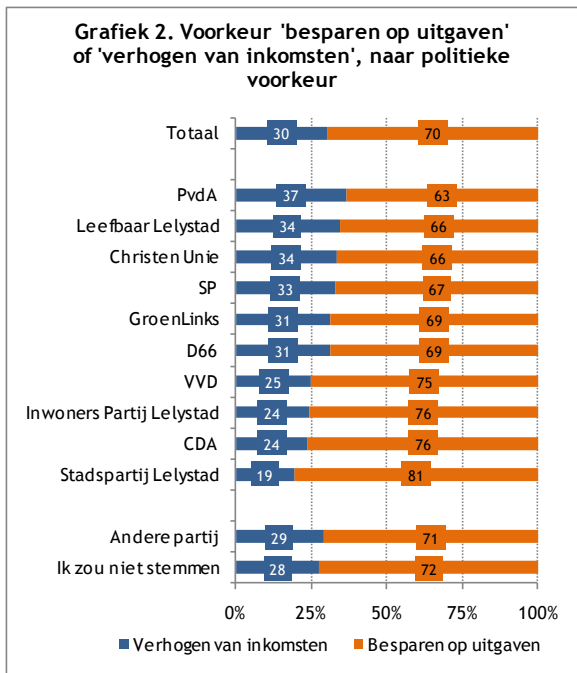
	Verhogen van inkomsten %	Besparen op uitgaven
Totaal	30	70
Man	29	71
Vrouw	31	69
18-29 jaar	33	67
30-39 jaar	29	71
40-54 jaar	32	68
55 jaar en ouder	28	72
lager opgeleid	29	71
middelbaar opgeleid	31	69
hoger opgeleid	30	70

De verdeling naar leeftijdsgroepen in tabel 1 geeft een wat wisselend beeld te zien. Om te zien of daarin toch een bepaalde trend uit te halen valt, is in grafiek 1 de gemiddelde voorkeur af te lezen per leeftijd (in jaren). Met behulp van de trendlijnen is

zichtbaar dat vooral jongeren wat meer tenderen naar inkomstenverhoging.

In grafiek 2 is te zien dat de voorkeur voor deze verdeling wel verschilt naar politieke partij die men aanhangt. Het gaat hierbij om de stemvoorkeur die de panelleden hadden in het najaar van 2009.

Hieruit is af te leiden dat de gemiddelden variëren van meer dan viervijfde tot minder dan tweederde voor 'besparing op uitgaven'.

2. Verdeling van het budget

De totale jaarlijkse uitgaven van de gemeente Lelystad bedragen ongeveer 300 miljoen euro (begroot voor 2011). In de begroting van de gemeente zijn deze lasten verdeeld over een aantal beleidsvelden. In het onderzoek zijn de beleidsvelden zoals die onderdeel uitmaken van de 'Programmabegroting 2011-2014' van de gemeente, aan de leden van het LelyStadsPanel voorgelegd. De panelleden is gevraagd een verdeling van de uitgaven over de beleidsvelden te maken, met de huidige verdeling in het achterhoofd. Hiervoor werd de volgende vraag gesteld: "Hoe zou naar uw mening de uitgaven van de gemeente verdeeld moeten worden over de verschillende beleidsvelden? Vindt u dat er aan deze beleidsvelden meer, evenveel of juist minder uitgegeven moet worden?"

Uit tabel 2 blijkt dat de verdeling die men maakt niet veel afwijkt van de bestaande verdeling over de programma's. Iets minder zou men besteed willen zien aan met name *Wijkontwikkeling/-beheer* en *Inkomen*, waar men een zestal gebieden wat beter zou willen bedelen, het sterkst geldt dit voor *Economie*.

Tabel 2. Verdeling budget over beleidsprogramma's

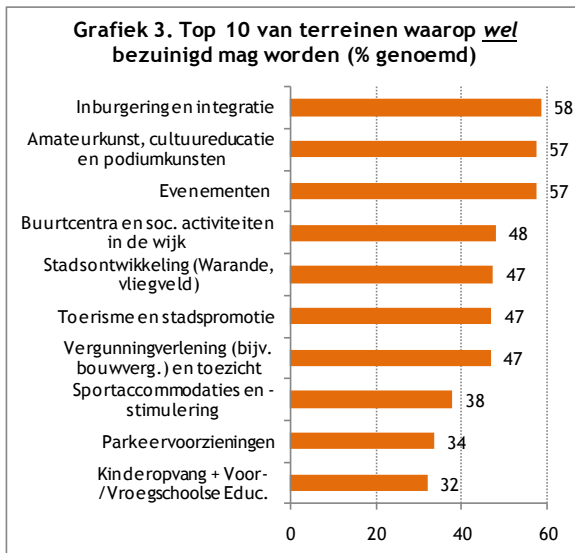
	Werkelijke verdeling %	Voorkeur inwoners
Welzijn	3	4
Zorg	10	11
Onderwijs	10	11
Sport	3	3
Werk	11	10
Inkomen	14	12
Wijkontwikkeling en -beheer	17	14
Economie	1	3
Bereikbaarheid	6	6
Stadsontwikkeling	2	3
Stadspromotie	2	2
Cultuur	3	3
Veiligheid	5	6
Duurzame ontwikkeling	9	8
Gemeentelijke dienstverlening	4	4

Ook hier zijn er slechts geringe verschillen waargenomen naar persoonskenmerken.

3. Afweging specifieke bezuinigingsopties

In de volgende vraag van de enquête werden de besparingsmogelijkheden concreter gemaakt. Hierbij werden zesentwintig voorzieningen, diensten en taken genoemd die (mede) door de gemeente worden gefinancierd. Om te weten welke daarvan in aanmerking zouden kunnen komen voor bezuinigingen en welke niet werd de volgende vraag gesteld: *“Welke van de onderstaande voorzieningen, diensten en taken zouden naar uw mening in aanmerking moeten komen voor bezuinigingen, welke moeten op het huidige niveau worden behouden, en welke zouden juist uitgebreid moeten worden?”*.

In grafiek 3 zijn de tien terreinen te zien waar het vaakst *“uitgaven verlagen”* werd aangekruist. Ruim de helft van de panelleden vindt dat er bezuinigd mag worden op *inburgering en integratie, amateurkunst, cultuureducatie en podiumkunsten en evenementen*; deze vormen samen de top 3.

Grafiek 4 laat de tien terreinen zien die volgens het grootste aandeel mensen moeten worden ontzien in de bezuinigingen (optelling van de percentages *“uitgaven behouden op huidig niveau”* en *“uitgaven verhogen”*). Daaruit komt naar voren dat het vooral de brandweer en het onderhoud van de openbare ruimte zijn die men wil ontzien.

In grafiek 5 is de top 10 opgenomen van terreinen waarop de hoogste percentages bewoners hebben aangegeven dat de uitgaven daarvoor juist verhoogd zouden moeten worden. Eén op de vier panelleden wil dat er meer geld besteed gaat worden aan de *huishoudelijke zorg en gehandicaptenvoorzieningen*.

Bij het benoemen van deze specifieke zaken waarvoor men al dan niet zou willen bezuinigen, is wel vaker een onderscheid te constateren tussen verschillende groepen binnen de Lelystadse samenleving.

Geslacht

Mannen zijn eerder dan vrouwen geneigd te bezuinigen op diverse gebieden. Dit blijkt ook wanneer we

het gemiddelde percentage bekijken over alle zesentwintig terreinen (dus het gemiddelde aandeel dat wil bezuinigen op de genoemde terreinen): dit is 33% onder mannen en 29% onder vrouwen. Vrouwen neigen bij de genoemde onderwerpen vaker dan mannen naar handhaving van de bestaande budgetten. Het verschil tussen mannen en vrouwen is belangrijk te noemen voor tien van de zesentwintig terreinen¹. Alleen waar het gaat om *stadsontwikkeling* en *toerisme en stadspromotie* zijn het juist de vrouwen die daarop eerder dan mannen willen bezuinigen.

De top 5 qua gebieden waarop men zou willen bezuinigen is voor mannen en vrouwen als volgt (met tussen haakjes het percentage dat hierop wil bezuinigen):

Tabel 3. Top 5 bezuinigingsterreinen, naar geslacht	
Mannen (gem. alle terreinen: 33%)	1. Inburgering en integratie (65%)
	2. Amateurkunst, cultuureducatie en podiumkunsten (59%)
	3. Evenementen (58%)
	4. Buurtcentra en sociale activiteiten in de wijk (55%)
	5. Vergunningverlening en toezicht (49%)
Vrouwen (gem. alle terreinen: 29%)	1. Evenementen (57%)
	2. Amateurkunst, cultuureducatie en podiumkunsten (56%)
	3. Stadsontwikkeling (54%)
	4. Inburgering en integratie (52%)
	5. Toerisme en stadspromotie (50%)

Leeftijd

Uitgesplitst naar leeftijdsgroepen valt op dat een groter aandeel ouderen (55+) geld zouden willen besteden aan het *armoedebeleid* (bijzondere bijstand, minimabeleid, schuldhulpverlening) dan jongeren en juist minder aan *duurzaamheid en milieu*. Ook zijn veel ouderen van mening dat kan worden bezuinigd op *evenementen*, wat duidelijk minder geldt naarmate men jonger is. Verder hebben jongeren onder de 30 meer budget over voor *inburgering en integratie* dan 30-plussers. Verder wenst de groep onder de 30, die zelf relatief vaak jongere kinderen hebben, duidelijk minder vaak te

¹ 'brandweer', 'buurtcentra en sociale activiteiten in de wijk', 'duurzaamheid en milieu', 'huishoudelijke zorg en gehandicaptenvoorzieningen', 'groenonderhoud en speelplekken', 'inburgering en integratie', 'jongerenwerk', 'kinderopvang', 'maatschappelijke opvang' en 'sociale werkvoorziening'

bezuinigen op *kinderopvang*, *schoolaccommodaties* en *schoolzwemmen* dan de inwoners van 30 jaar of ouder. *Toerisme en stadspromotie* mag bij de 30-minners juist wel geld inleveren. In totaliteit zijn jongeren onder de 30 het minst geneigd tot bezuinigingen.

De top 5 qua gebieden waarop men zou willen bezuinigen is voor de onderscheiden leeftijdsgroepen als volgt (met tussen haakjes het percentage dat hierop wil bezuinigen):

Tabel 4. Top 5 bezuinigingsterreinen, naar leeftijd	
18-29 jaar (gem. alle terreinen: 27%)	1. Toerisme en stadspromotie (67%)
	2. Buurtcentra en sociale activiteiten in de wijk (59%)
	3. Amateurkunst, cultuureducatie en podiumkunsten (57%)
	4. Stadsontwikkeling (46%)
	5. Inburgering en integratie (46%)
30-39 jaar (gem. alle terreinen: 30%)	1. Amateurkunst, cultuureducatie en podiumkunsten (61%)
	2. Inburgering en integratie (61%)
	3. Evenementen (53%)
	4. Buurtcentra en sociale activiteiten in de wijk (46%)
	5. Vergunningverlening en toezicht (43%)
40-54 jaar (gem. alle terreinen: 33%)	1. Inburgering en integratie (60%)
	2. Evenementen (57%)
	3. Amateurkunst, cultuureducatie en podiumkunsten (56%)
	4. Vergunningverlening en toezicht (55%)
	5. Stadsontwikkeling (50%)
55 jaar en ouder (gem. alle terreinen: 31%)	1. Evenementen (67%)
	2. Inburgering en integratie (62%)
	3. Amateurkunst, cultuureducatie en podiumkunsten (57%)
	4. Stadsontwikkeling (50%)
	5. Buurtcentra en sociale activiteiten in de wijk (47%)

Opleidingsniveau

Het opleidingsniveau van de inwoners laat ook bepaalde verschillen zien. Zo zijn de hoger opgeleiden eerder dan lager opgeleiden van mening dat bezuinigd kan worden op *buurtcentra en sociale activiteiten in de wijk*, de *gemeentelijke dienstverlening*, het *armoedebeleid*, de *huishoudelijke zorg en gehandicaptenvoorzieningen* en *toerisme en stadspromotie*. Lager opgeleiden vinden vooral dat het wel wat minder kan op het gebied van de

amateurkunst, cultuureducatie en podiumkunsten, kinderopvang en inburgering en integratie.

De top 5 qua gebieden waarop men zou willen bezuinigen is voor de drie opleidingsniveaus als volgt (met tussen haakjes het percentage dat hierop wil bezuinigen):

Tabel 5. Top 5 bezuinigingsterreinen, naar opleidingsniveau	
Lager opgeleid (gem. alle terreinen: 30%)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inburgering en integratie (71%) 2. Amateurkunst, cultuureducatie en podiumkunsten (66%) 3. Evenementen (57%) 4. Vergunningverlening en toezicht (47%) 5. Kinderopvang en Voor- en Vroegschoolse Educatie (44%)
Middelbaar opgeleid (gem. alle terreinen: 30%)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inburgering en integratie (59%) 2. Amateurkunst, cultuureducatie en podiumkunsten (59%) 3. Evenementen (54%) 4. Toerisme en stadspromotie (48%) 5. Stadsontwikkeling (48%)
Hoger opgeleid (gem. alle terreinen: 32%)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Evenementen (61%) 2. Inburgering en integratie (53%) 3. Amateurkunst, cultuureducatie en podiumkunsten (53%) 4. Buurtcentra en sociale activiteiten in de wijk (53%) 5. Toerisme en stadspromotie (51%)

Stadsdeel

Bij een vergelijking tussen de stadsdelen blijkt men in het noordoosten van de stad het minst te willen bezuinigen, het meest in het zuidoosten. Belangrijke verschillen zijn geconstateerd op het gebied van de *buurtcentra* (waar in het noordwestelijk deel minder inwoners op wensen te bezuinigen), *inburgering* (zuidoost en noordwest meer dan de andere delen), *schoolzwemmen* (noordoost en zuidwest minder dan de andere delen) en *toerisme en stadspromotie* (waar duidelijk meer zuidwestelijke inwoners op denken te kunnen bezuinigen).

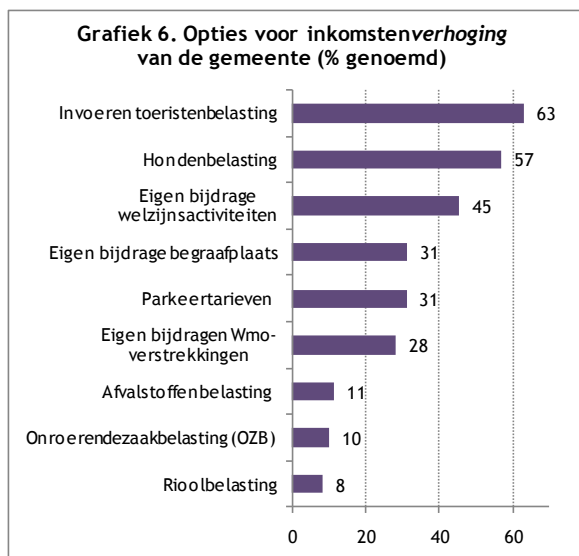
De top 5 qua gebieden waarop men zou willen bezuinigen is voor de vier stadsdelen is als volgt (met tussen haakjes het percentage dat hierop wil bezuinigen):

Tabel 6. Top 5 bezuinigingsterreinen, naar stadsdeel	
Noordoost (gem. alle terreinen: 29%)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Amateurkunst, cultuureducatie en podiumkunsten (54%) 2. Evenementen (54%) 3. Inburgering en integratie (52%) 4. Stadsontwikkeling (51%) 5. Buurtcentra en sociale activiteiten in de wijk (47%)
Zuidoost (gem. alle terreinen: 32%)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inburgering en integratie (63%) 2. Amateurkunst, cultuureducatie en podiumkunsten (63%) 3. Evenementen (58%) 4. Stadsontwikkeling (50%) 5. Vergunningverlening en toezicht (47%)
Noordwest (gem. alle terreinen: 31%)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inburgering en integratie (63%) 2. Evenementen (60%) 3. Amateurkunst, cultuureducatie en podiumkunsten (56%) 4. Stadsontwikkeling (47%) 5. Vergunningverlening en toezicht (47%)
Zuidwest (gem. alle terreinen: 31%)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Amateurkunst, cultuureducatie en podiumkunsten (55%) 2. Toerisme en stadspromotie (55%) 3. Evenementen (54%) 4. Inburgering en integratie (51%) 5. Buurtcentra en sociale activiteiten in de wijk (50%)

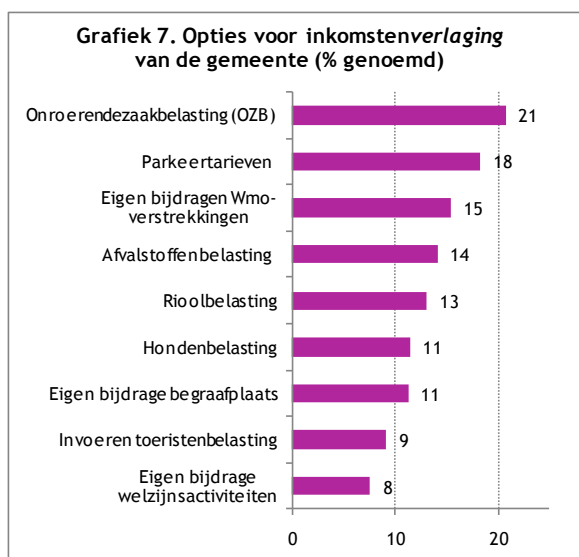
4. Afweging opties inkomstenverhoging

Er zijn voor de gemeente Lelystad diverse opties denkbaar om de eigen inkomsten te verhogen. In de enquête werden er negen aan de panelleden voorgelegd. Men kon daarbij voor elke optie aankruisen of deze wat de gemeente betreft in aanmerking zou moeten kunnen komen voor inkomstenverhoging, of de inkomsten gelijk zouden moeten blijven of zelfs zouden moeten worden verlaagd.

Grafiek 6 geeft de resultaten op volgorde van het percentage mensen dat inkomstenverhoging op dat punt acceptabel zou vinden. Vooral het invoeren van *toeristenbelasting* en het verhogen van de *hondenbelasting* worden vaak genoemd. Verhoging van de afvalstoffenbelasting, de *OZB* en de *rioolbelasting* kunnen op weinig bijval rekenen.

Wanneer we naar het omgekeerde kijken, de opties waarvoor men de lasten juist verlaagd zou willen zien, blijken de *OZB* en de *parkeertarieven* het vaakst genoemd. De *eigen bijdrage aan welzijnsactiviteiten* wordt het minst vaak aangedragen voor belastingverlaging. Alle negen opties zijn weergegeven in grafiek 7.

Ook hier is in het kort gezocht naar eventuele verschillen tussen groepen inwoners. Daaruit komt naar voren dat mannen de inkomsten van de gemeente gemiddeld op meer punten willen verhogen dan vrouwen. Dit geldt voor zeven van de negen opties; alleen waar het gaat om *invoeren van toeristenbelasting* en de *eigen bijdrage aan de*

begraafplaats wil een groter aandeel van de vrouwen dan van de mannen daar inkomstenverhoging bewerkstelligen.

Hoger opgeleiden neigen duidelijk eerder dan middelbaar en lager opgeleiden naar inkomstenverhoging, dit geldt voor alle negen genoemde opties.

Naar leeftijdsgroep bekeken zijn de verschillen minder duidelijk, wel zijn de inwoners tussen 40 en 54 jaar het meest geneigd te kiezen voor inkomstenverhoging door de gemeente. Het duidelijkst is dit op het gebied van de *rioolbelasting en afvalstoffenbelasting*.

Naar de vier stadsdelen bekeken, blijkt men in Noordoost en Zuidwest relatief vaak te kiezen voor inkomstenverhoging via de *OZB* en de *eigen bijdrage begraafplaats*. *Invoeren van toeristenbelasting en eigen bijdrage aan welzijnsactiviteiten* zijn door bewoners van het noordoostelijke stadsdeel minder vaak gekozen als optie dan in de andere drie stadsdelen.

Wat verder opvalt is dat voor al deze genoemde uitsplitsingen: naar geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en stadsdeel, de top 3 gevormd wordt door dezelfde opties als de top 3 in grafiek 6; alleen de volgorde waarin zij staan varieert.

5. Suggesties inwoners voor bezuinigingen

Aan de panelleden werd ook gevraagd om zelf suggesties aan te dragen voor manieren waarop de gemeente zou kunnen bezuinigen. Deze suggesties zijn vervolgens onderverdeeld in categorieën. De categorie waarop het grootste aantal suggesties betrekking heeft is 'Doelmatigheid', maar ook over 'Infrastructuur, parkeren, groen' werd vaak iets gemeld. In tabel 7 zijn alle categorieën en de aantallen opmerkingen terug te vinden.

Tabel 7. Suggesties voor bezuinigingen per categorie

Categorie	Aantal suggesties
Doelmatigheid	197
Infrastructuur, parkeren, groen	174
Stadsuitbreiding en -promotie	139
Personeel	114
Welzijn, integratie, armoede	90
Cultuur, evenementen	76
Stadhuis, gebouwen	67
Werkgelegenheid, bedrijven	45

Dierenbelasting	42
Vliegveld	38
Duurzame Ontwikkelingen	32
Handhaving, boetes	31
Inkomen afhankelijk opbrengsten	29
Verkoop grond, betere woningen	26
Wijkvoorzieningen	26
Algemeen, overige	24

Men kon zowel suggesties aandragen voor kostenbesparingen als voor inkomstenverhoging door de gemeente. De ideeën voor beide vormen van bezuinigen worden hierna afzonderlijk besproken aan de hand van citaten die als voorbeeld kunnen worden beschouwd voor de meest genoemde onderwerpen.

Besparingen

Doelmatigheid

Op het gebied van *doelmatigheid* zijn een kleine 200 opmerkingen gemaakt die besparingen zouden moeten opleveren.

Wat betreft de efficiency worden er geregeld zaken heel concreet benoemd, bijvoorbeeld:

- “Evt. inkoop van goederen en andere gemeenschappelijke zaken samen met andere Flevolandse gemeenten afstemmen/regelen. Door samenwerking kan je goedkoper inkopen, en sta je sterker als regio/provincie”;
- “Minder uitbesteden en gebruik maken van bijstandontvangers en reïntegreerders”;
- “Warande zelf ontwikkelen geen project-ontwikkelaars spekken”;
- “bv baliewerkzaamheden/burgerzaken 3 hele dagen en 2 avonden ipv 5 hele dagen”;
- “Minder aandacht geven aan asoos. Dat is geld weg gooien in een diepe put”;
- “Wordt er gekeken naar taken van lagere overheden die elkaar overlappen? Zoals waterkwaliteit bodemvervuiling. Wij hebben RIZA, waterschap, gemeente en Provincie daar valt er m.i. te bezuinigen”;
- “Meer samenwerking tussen de verschillende diensten.... bv niet eerst zoals in het Karveel bestraten en dan weer opengooien om een glasvezelbuis te plaatsen”;
- “Men zou eens beter uitgaven op openbare werken controleren, zoals bestraten, asfalteren, groenvoorzieningen onderhouden etc. Er staan nog

te veel mensen bij 'kleine' klussen met de handen in de zakken of te telefoneren”.

Ook via de technologische ontwikkelingen zien diverse inwoners mogelijkheden tot besparing, zoals:

- “Levert digitalisering van gemeentelijke diensten en samenwerking met of delegeren van taken aan derden geen besparing op?”
- “Online aanvragen paspoort, rijbewijs, vergunningen. (en hierbij aanleveren van pasfoto's, documenten via mail o.i.d.)”.

De inwoners zelf kunnen een bijdrage leveren, getuige de volgende citaten:

- “Meer verantwoordelijkheid neerleggen bij de burgers”; en
- “Inwoners samen aan het werk zetten. Er waren hier voorheen dagen om samen de wijk op te ruimen”.

Infrastructuur, parkeren, groen

Deze categorie kent vooral veel suggesties op het gebied van werkzaamheden aan de wegen, zoals blijkt uit de volgende citaten:

- “Onderhoud wegen verbeteren (garantie op geleverd werk, zodat Houtribdreef niet na een winter weer geasfalteerd moet worden)”;
- “Verkeersontwikkeling in de Gemeente (niet eerst voetgangersoversteekpaden e.d. aanleggen en daarna deze weer verwijderen. Dit is één van de vele voorbeelden)”;
- “Beter asfalt en nooit meer geluidsreducerend asfalt”;
- “Betere uitvoerders inhuren. Bijvoorbeeld het asfalteren van de middenweg duurt nu al bijna een jaar, als daar ook een jaar geld aan wordt uitgegeven? Andere aannemers doen het waarschijnlijk een stuk sneller”;
- “De mislukte wegenmutaties (-amputaties) zoals het vernauwen van de dreven en de mislukkingen rondom de groene carré hadden veel geld kunnen besparen. Dus door beter na te denken kunnen kosten worden bespaard”;
- “Steeds weer de wegen in de stad aanpassen, asfalt erbij, asfalt eraf. Het wordt steeds onoverzichtelijker en minder veilig. Ik snap niet hoe iemand deze kostbare aanpassingen kan bedenken”.

Op onderhoud van het ‘stedelijk groen’ is volgens behoorlijk wat panelleden ook geld te besparen:

- “Minder dure grote bomen aanplanten, kleine worden ook groot”;

- “Groen onderhoud! Minder vaak de jongens in de keet laten zitten bij slecht weer”;
- “Deel gemeentelijk groen overdragen aan bewoners”; of
- “Onderzoek doen naar de bereidheid van bewoners om zelf groenonderhoud in hun wijk uit te voeren”.

Afvalinzameling is een ander ‘fysiek’ gebied waar men ideeën oppert:

- “In de winterperiode - nov t/m mrt - ophalen van groenafval terugbrengen van 2x naar 1x per 4 weken”; of
- “Ophalen restafval kan minder door het scheiden van plastic, mijn bak is soms na 2 weken nog maar voor een kwart gevuld”.

Ook besparing op verlichting in de stad komt geregeld terug:

- “Creatief omgaan met stadsverlichting (bijvoorbeeld minder verlichting rondom Bataviastad als alles dicht is)”; en
- “Door de straat verlichting te dimmen na 24 uur en de kantoren eerder de verlichting 's avonds uit te doen”.

Stadsuitbreiding en -promotie

- “Stadspromotie en zo, dat moeten de ondernemers doen! Niet de burger z’n belastinggeld daarvoor benutten”;
- “Ontwikkeling nieuwe wijken enkele jaren uitstellen”;
- “Stadsverfraaiing kan wachten op betere tijden”;
- “Lelystad is amper 35 jaar oud maar hele woonwijken en gebouwen zijn al vervangen. Bouw in een stijl die over 35 nog steeds mooi is”;
- “Door een eigen PR campagne cq bureau neer te zetten ipv om dit uit te besteden aan bijv. City Marketing. Tevens stoppen met het bouwen van de te luxe MFA's. Een 6-je is ook voldoende het hoeft geen 10 te wezen”;
- “Besparen op “rare” plannen. De paal en de streetcaster in het centrum hebben veel geld gekost en zijn compleet onzinnig”.

Sommigen zijn helemaal rigoreus en willen het maar in zijn geheel schrappen:

- “Stoppen met Warande, voor de eerste 10 jaar genoeg onafgemaakte projecten.

Personeel

Dit aspect heeft meestal te maken met de gemeentelijke organisatie:

- “Minder personeelsfeestjes ambtenaren, geen luxe reizen, geen externe interim personeel, geen extra etentjes, eigen vervoer ambtenaren”;
- “Een wethouder minder”;
- “Minder topambtenaren”;
- “Terug naar 100 ambtenaren die alleen kerntaken uitvoeren”;
- “i.p.v. (zeer dure) externen in te huren de kennis van de eigen ambtenaren in te zetten”.

Welzijn, integratie, armoede

Het integratiebeleid zorgt voor diverse opmerkingen:

- “Geen geld aan integratie en voorkeursbehandeling alloctonen”;
- “Geen onzin als fietsles alloctonen etc.”;
- “Inburgeringskosten verplicht en zelf door de betrokkenen laten betalen, mot je zien hoe snel ze slagen”; of nog rechtlijniger:
- “Asielzoekers wegdoen”.

Er zijn er ook die een hele reeks zaken overbodig achten, zoals:

- “Afschaffen cultuurbeleid, sportbeleid, duurzaamheidsgeneuzel, integratiebeleid en alle ander niet-gemeentelijke basistaken!”.

Enkele andere besparingstips:

- “Welzijn Lelystad onder brengen in het stadhuis kosten besparing van de huur waar ze nu zitten”;
- “Een minimum inkomensgrens vaststellen voor nieuwe bewoners. Zodat er minder snel op de kosten van de gemeenste een beroep wordt gedaan”;
- “Meer gemeentelijke taken laten uitvoeren door bijstandtrekkers. Gewoon een baan van 8 tot 5 op uitkeringsniveau. Geen werk geen geld”;
- “Jongeren met uitkering werkzaamheden laten verrichten in b.v. zorg of onderhoud groen”.

Cultuur, evenementen

- “We vernamen dat er op tientallen rotondes kunst zou moeten komen. Het bedrag wat hiervoor vrij komt is enorm hoog. En verbetert het nou echt de rotondes? Afleiding, minder overzicht etc.”;
- “Dure kunstwerken als de hurkende man, waarvoor nb ook nog wethouders voor naar Buitenland reizen”;
- “Door verenigen die zichzelf kunnen bedruipen geen subsidie te verlenen”;
- “Vuurwerk om de 2 jaar”;
- “Geen luxe drukwerk meer voorafgaand aan stadsevenementen”;

- “Geen subsidie zonder andere sponsors”;
- “Geen onnodige uitgaven aan ijzer of andere zaken die men 'kunst' noemt”.

Stadhuis, andere gebouwen

Hierbij wordt de verbouwing van het stadhuis geregeld aangehaald, bijvoorbeeld:

- “Als ik de kosten van de verbouwing van het gemeentehuis bekijk zou ik zeggen de gemeente heeft geld genoeg”;
- “41 miljoen voor een gemeentehuis is een beetje te gek natuurlijk maar goed dat is helaas gebeurd”;
- “Bescheiden inrichting gerenoveerde stadhuis. Oud meubilair niet vervangen”;
- “De verbouwing van het gemeentehuis: is er onderzocht wat de aanleg van een terras betekent voor de horeca op en rond het plein ? Het lijkt me desastreus”;
- “Gemeente blijvend huisvesten in huidige gebouwen en stadhuis van de hand doen en stoppen met opknappen”;
- “Halvering van het stadhuis, de andere helft verhuren”.

Vliegveld

Het vliegveld houdt de gemoederen in de stad al jaren bezig en ook nu werden hier weer de nodige opmerkingen over gemaakt, bijvoorbeeld:

- “Onnodige en ongewenste uitgaven voor bijvoorbeeld de uitbreiding van vliegveld Lelystad moeten worden stopgezet”;
- “Geen inspanningen meer plegen voor vergroten vliegveld”;
- “Geen geld steken in een vliegveld dat er toch niet komt”.

Inkomstenverhoging

Naast de bezuinigingstips konden tot slot suggesties worden gedaan voor manieren om de inkomsten van de gemeente te verhogen. Overigens ziet niet iedereen hier iets in:

- “De gemeente zou de inkomsten NIET moeten vergroten ... leer eens als een huisvrouw uit te komen met het budget”.

Infrastructuur, parkeren, groen

Inkomstenverhoging op deze gebieden moet volgens de inwoners worden gezocht in onder meer:

- “De parkeertarieven ophogen naar een redelijk niveau zodra overal hiervoor achteraf betaald kan worden”;
- “Beter bereikbaar maken van het stadscentrum zodat men in Lelystad gaat winkelen ipv elders”;
- “Er kunnen kosten berekend worden voor bepaalde diensten van de gemeentewerf (dranghekken plaatsen, afzettingen, etc.)”;
- “Parkeervergunningen tegen betaling uitgeven aan huishoudens die meer dan 2 auto's op de openbare weg parkeren”;
- “Havenbelasting/botenbelasting omhoog”; en
- “Openbaar vervoer kan duurder”.

Stadsuitbreiding en promotie

Naast de panelleden die op stadsuitbreiding en promotie willen besparen, zien velen deze ook als een bron van (toeristen) inkomen:

- “Proberen om een groot attractiepark naar Lelystad te krijgen”;
 - “Laat de nieuwe boulevard van Lelystad bevolken door tekenaars, kunstschilders en muzikanten dit natuurlijk in de zomer dan trek je toeristen”;
 - “Trek de toeristen aan met leuke (kleinschalige) evenementen bv. de lady's ride van Leontien. En betrek daarbij de winkeliers, maak gebruik van de ruimten om ons heen zonder de toerist het idee te geven dat iedere "scheet" geld kost”;
 - “Maak van de televisietoren een toeristisch uitkijk punt”;
 - “We hebben al een Bataviastad voor luxe zaken. Waarom geen tegenhanger in de vorm van een permanente alles markt zoals in Istanbul, Barcelona, en andere grote steden in Europa”.
- De invoering van toeristenbelasting wordt veel genoemd, al plaatsen sommigen daar een kanttekening bij, zoals:
- “Toeristenbelasting is goed idee. Daartegenover dan wel parkeergeld opheffen. Is naar mijn idee een flinke kostenpost, om te zorgen voor personeel, apparatuur en onderhoud”.

Huisdieren

Een van de onderwerpen die geregeld werd genoemd is belastingen op (huis)dieren. Het gaat daarbij om de al in de vorige paragraaf genoemde aanpassing (verhoging) van de hondenbelasting, maar vrij vaak werd ook “Invoering van kattenbelasting” aangedragen, of zelfs:

- “Als er hondenbelasting wordt geheven dan ook op paarden en katten een belasting heffen”.

Handhaving/boetes

Een ander punt waarmee men gemeentegeld denkt binnen te halen is via (een strengere) handhaving van bestaande wet en regelgeving via boetes. Geregeld noemt men hierbij zaken als:

- “Parkeerwachters boetes laten uitschrijven voor mensen die afval op straat gooien”;
- “Vervuilers laten betalen oftewel geen algemene belastingverhoging maar op basis van vervuiling”;
- “Hogere boetes voor asociaal gedrag zoals grof vuil plaatsen, geluidshinder, fout parkeren e.d.”; of
- “Nodeloos uitrukken politie/brandweer kosten verhalen op de veroorzaker”.

Welzijn, integratie, armoede

Hier gaat het vaak om het verhogen van eigen bijdragen:

- “Voor welzijnsmiddelen (bijv. scootmobiel, rollator) kan een grotere eigen bijdrage gevraagd worden”;
- “Commerciële tarieven hanteren voor inburgeringscursussen”.

Cultuur, evenementen

- “Creëer mogelijkheden voor het houden van evenementen en doe uitsluitend aan faciliteren”;
- “Verhoog aantrekkelijkheid voor toerisme en stimuleer bedrijvigheid in Bataviahaven. Horeca op deze plaats maakt het een aantrekkelijk gebied”;
- “Door geld te vragen bij evenementen. Al is het maar 1 of 2 euro per persoon, dan kan dat aardig oplopen”;
- “Vergaderzalen verhuren. Ook op zaterdag”;
- “Lelystad aantrekkelijk maken voor inwoners en anderen door wat kleinere evenementen. Bestaande evenementen meer “aankleden” bv de ijsbaan op het stadhuisplein en de boekenmarkt”.

Werkgelegenheid, bedrijven

- “Waarom vergroot de gemeente haar inkomsten niet door belang te nemen in een bedrijf? Investeer in een bedrijf wat later geld gaat opleveren voor de gemeente”;
- “Aantrekken van zware industrie, bv in de directe omgeving van de elektriciteitscentrale”;
- “Kijk naar de spiraal naar boven. Hoe meer mensen werken hoe meer inkomen er is, des te meer

kunnen de inwoners besteden in Lelystad. Zorg dus voor meer werkgelegenheid binnen de stad zelf en begin met uw eigen vacaturestop op te heffen”;

- “Investeren in aantrekken hbo-opleidingen en bijbehorende studentenhuisvesting”;
- “Een prostitutie zone inrichten en voor toegang tol heffen”.

Vliegveld

Er zijn, naast de eerder genoemde tegenstanders, ook inwoners die voordelen zien in het vliegveld:

- “Door ontwikkelingen omtrent het vliegveld te stimuleren zodat het snel een volwaardig vliegveld word met daaraan verbonden opbrengsten”;
- “Vliegveld van Lelystad uitbreiden tot internationale luchthaven dat betekent meer jobs en meer inkomen”;
- “Haast maken met het vliegveld, zodat ook chartervluchten mogelijk worden”.

Begrip voor de bezuinigingen

Er is ook een aantal panelleden dat begrijpt dat de gemeente voor moeilijk keuzes staat en deze een hart onder de riem willen steken, onder meer via de volgende opmerkingen:

- “Ik wens u veel succes met de moeilijke keuzes die u zult moeten maken bij de bezuinigingen. Ik hoop van harte dat u daarbij rekening houdt met de minder bedeelden in de stad”;
- “Sterkte, bezuinigen is altijd een pijnlijk proces”;
- “Ik wens de gemeenteraad heel veel wijsheid bij het kiezen van bezuinigingsmaatregelen”; en
- “Ben erg blij dat zulke vragen gedeeld worden in een panelonderzoek. Wellicht hebben mijn antwoorden hierbij een steentje bijgedragen”.

6. Samenvatting

De gemeente Lelystad zal de komende jaren de broekriem aan moeten halen. Van de inwoners van Lelystad geeft 70% er de voorkeur aan te bezuinigen door te besparen op de uitgaven, de overige 30% ziet meer in verhogen van de gemeentelijke inkomsten via heffingen en belastingen.

Wanneer de panelleden de gemeentelijke budgetten zelf mogen verdelen over de verschillende beleidsvelden, blijkt die verdeling niet in grote mate af te wijken van de bestaande verdeling. Met name *Wijkontwikkeling/-beheer* en *Inkomen* zouden iets

minder geld krijgen, terwijl voor *Economie* juist meer beschikbaar zou worden gesteld.

Verder werden zesentwintig voorzieningen, diensten en taken die (mede) door de gemeente worden gefinancierd beoordeeld op de mogelijkheid om daarop te bezuinigen. Met voorsprong de meest gekozen drie terreinen waarop de gemeente kan bezuinigen wat de inwoners betreft zijn *inburgering en integratie, amateurkunst, cultuureducatie en podiumkunsten* en *evenementen*. Deze werden alle drie door bijna 60% van de respondenten genoemd. De terreinen die het minst vaak voor bezuinigingen worden aangemerkt zijn de *brandweer* en het *onderhoud van de openbare ruimte* (groenvoorzieningen/speelplekken, wegen, riolering, waterwerken e.d.).

De andere manier om de financiële positie van de gemeente te verbeteren is door de inkomsten te verhogen door belastingen en andere heffingen. Van de negen opties die op dat gebied aan de panelleden zijn voorgelegd wordt door de meeste mensen gekozen voor geld dat ‘van buiten’ komt: *invoering van toeristenbelasting*. Een goede tweede maatregel is verhoging van de *hondenbelasting*. Het minst in aanmerking komen *afvalstoffen, onroerende zaakbelasting* en *rioolbelasting*.

Beknopte onderzoeksverantwoording

In februari 2011 is de peiling over de bezuinigingen aan het LelyStadsPanel voorgelegd. Vanwege de korte doorlooptijd die het project mocht beslaan, is ervoor gekozen de panelleden die normaal gesproken met een papieren vragenlijst meedoen (circa een kwart), te benaderen met een brief met een inlogcode en het verzoek of ze ditmaal ook elektronisch zouden willen deelnemen. De verwerkingstijd voor papieren enquêteformulieren was eenvoudigweg te lang. In totaal hebben 1.054 panelleden meegewerkt aan het onderzoek; een respons van 65%.

Om de onderzoeksresultaten representatief te maken voor de inwoners van Lelystad is gewogen op de kenmerken geslacht, leeftijd en op de gemiddelde WOZ- waarden van het omliggende postcodegebied.

De uitgebreide onderzoeksverantwoording (OZV) kunt u vinden op de website van de gemeente Lelystad:

www.lelystad.nl/onderzoek